ik echter nooit definitief bevestigd gevonden) en is bovendien op twee plaatsen in Nederland gevonden. In elk geval vormen de huidige exemplaren authentiek Frans materiaal, zodat het inderdaad waarschijnlijk geacht kan worden, dat deze soort ook te Roscoff voorkomt. Zulke schijnbaar buitengewoon zeldzame vondsten zijn toch niet zo heel verwonderlijk. In het relatief goed onderzochte Nederland worden nog zo vaak opmerkelijke vondsten op marien-hydrobiologisch gebied gedaan, dat het in het geheel niet vreemd is, dat de veel minder intensief bestudeerde Franse kust, die in verhouding vele malen rijker is dan de onze, nog nieuwigheden oplevert. Geheel afgezien echter van deze droog-wetenschappelijke resultaten, kunnen we terugzien op een buitengewoon geslaagd kamp. Of het nu de grillige rotspartijen waren (niet voor niets heet een bepaalde door ons bezochte kuststreek de Côte Sauvage (Woeste Kust!), of het blauwe water, de uitgestrekte wiervelden en de vreemdsoortige zeewezens, die deze wierentuin bewonen, of dat het nog iets anders is, weet ik niet. Een feit is, dat het kamp geheel in het kader van de zee stond en dat niemand daar spijt van gehad heeft.

De voorjaarsweekends 1952 en het voorjaar 1951

door ir Nico Roorda van Eysinga

Evenals vorige jaren zullen ook dit jaar weer enkele landelijke voorjaarsweekends worden gehouden en wel op 29—30 Maart en 12—14 April.
Zoveel mogelijk zullen op deze beide data door de afdelingen of in de kampen excursies worden georganiseerd, om de ontwikkeling van het voorjaar na te gaan, bij voorkeur op beide weekends in dezelfde terreinen.
Aan de afdelingssecretariaten en kampbesturen zullen weer invullijsten worden toegezonden, waarop de resultaten van de excursies kunnen worden vastgelegd. Deze ingevulde lijsten worden tenslotte weer terug verwacht door de algemeen natuurhistorisch secretaris van de K.N.N.V. of van de N.J.N., omdat zij alleen met hulp van alle waarnemers een landelijk overzicht kunnen samenstellen.
Vorig jaar heeft aan het terugzenden nog veel ontbroken. Van tenhoogste het halve aantal van de door de K.N.N.V. gehouden excursies is een formulier terug ontvangen. De N.J.N. was nog iets nalatiger. Vooral van de formulieren, welke wel zijn ingevuld maar niet verzonden, is dit toch wel jammer! Natuurlijk is het belangrijkste, dat u allen deze weekends er op uit trekt om te genieten van de nieuwe lente. Toch wil ik hier nog eens aandringen op het inzenden van de formulieren. Doe het onmiddellijk na afloop van de excursie!
Tracht ook de formulieren zo volledig mogelijk in te vullen. Het maakt een belangrijk verschil uit of een plant niet werd aangetroffen, of dat kon worden vastgesteld dat de soort (nog) niet bloeide. N.J.N.-ers moeten ook aan een volledige plaatsaanduiding denken. „Bos van de Rijke Jonkvrouw" is niet voldoende. Waar woont die Rijke Jonkvrouw ergens?
Aan hen, die in het afgelopen jaar hun lijsten inzonden, danken wij het volgende verslag over het voorjaar 1951.
In 1951 zijn de landelijke voorjaarsweekends gehouden op 25/26 Maart en 7/8 April. Op beide data werd het weer gekenmerkt door hagel-, sneeuw- en hagelbuien, afgewisseld door tijdelijke opklaringen. Bovendien stond er

einde Maart een krachtige tot stormachtige wind uit Westelijke richtingen. Het was dus echt fris voorjaarsweer, voortreffelijk geschikt voor een stevige wandeling. Overal in den lande zijn we er dan ook op uitgetrokken. Niet altijd was de oogst groot, het voorjaar bleek vrij laat te zijn. De afdeling Assen van de K.N.N.V. had bijzonder pech; zij vond een totaal overstroomd excursieterrein. Genoten is er desondanks.

De ingezonden waarnemingen kunnen naar herkomst worden gerangschikt in vier geographische groepen:
het *Zuiden* (Maastricht, Breda);
het *Westen* (Voorne, Warmond, Assendelft, Alkmaar);
het *Midden* (Amersfoort, Barneveld, Arnhem, Brummen, omg. Zutphen);
het *Noorden* (Gieten, Visvliet, Slochteren, Noord-Laren, Groningen, Paterswolde, Appelscha).

Voor een nadere analyse van de verschillende groepen is het verzamelde materiaal te fragmentarisch. Onderling tonen de groepen echter duidelijke verschillen.

Het *Bosanemoontje* (totaal veertien waarnemingen) was einde Maart alleen nog in het Zuiden en het Midden algemeen in bloei, zij het ook, dat op minder gunstige standplaatsen (dichte bosgedeelten bij Arnhem) de knoppen soms nog waren gesloten. In het Westen werd voor Warmond gemeld, dat de bloemen open waren in een zonnig bosgedeelte, terwijl in Alkmaar de bloemen nog geheel ontbraken. In het Noorden werden alleen langs een bosrandje bij Paterswolde, dat georiënteerd was op het Zuiden, enkele bloemen aangetroffen. Twee weken later bloeiden de Anemoontjes in het gehele land, alleen in het Noorden soms nog wat aarzelend (Slochteren).

Het meer algemene *Speenkruid* (achttien waarnemingen) bloeide iets vroeger. Op 26 Maart waren reeds bijna overal bloemen open. Vooral in het Noorden, waar de bloei nog wat schuchter was, bleek ook voor het Speenkruid de standplaats belangrijk te zijn. In Groningen bloeiden de eerste exemplaren langs een slootrandje. In Arnhem was de bloei het rijkst langs een Zuidelijke bosrand. In Brummen was het weer aan een slootrand, dat het Speenkruid volop bloeide.

De bloei van het *Maarts viooltje* (zes waarnemingen) kon voor de maand Maart alleen nog worden vastgesteld in het Zuiden en Westen, terwijl uit het Midden (één waarneming), een begin van bloei werd gemeld. In het Noorden werden ook op 7/8 April (twee waarnemingen) nog geen bloemen gevonden.

Dotterbloemen (acht waarnemingen) werden in Maart aangetroffen op Voorne, in Breda en bij Barneveld. In April was de bloei vrij algemeen. Uit de meldingen valt niet op te maken, dat ook bij de Dotters standplaatsverschillen zijn geconstateerd.

Sleutelbloem, Klein hoefblad en *Groot hoefblad* (resp. zeven, tien en zes waarnemingen), werden vrijwel steeds bloeiend waargenomen. In Arnhem werd op verschillende plaatsen een duidelijk verschil geconstateerd in de bladontwikkeling van het Klein hoefblad. Op een open plek in een moerasbosje bloeide Klein hoefblad volop; bladen waren echter niet waarneembaar. Daarentegen werden zowel bloemen als bladen aangetroffen aan de Zuidrand van een iets droger bos. In de Alkmaarder hout werd vastgesteld, dat de bloeitoppen van het Groot hoefblad van 25 Maart tot 8 April bijna tien cm waren gegroeid.

Pinksterbloemen (tien waarnemingen) bloeiden bij Maastricht reeds einde Maart. Overal elders werden ook op 7/8 April alleen nog knoppen waargenomen. Aan een bosrand bij Arnhem begonnen de knoppen te kleuren. In Maart werden tenslotte nog de volgende kruiden bloeiend aangetroffen: *Hondsdraf, Scherpe botorbloem, Klimopblad-ereprijs, Helmbloem, Maagdepalm, Gewoon kruiskruid, Muur, Madeliefje* en last but not least *Goudveil.* Bij Goudveil werd de eerste bloei geconstateerd langs een naar het Zuiden gekeerde beekoever, op een moment dat aan de andere oever alle knoppen nog waren gesloten (Bloemenbeek, 25 Maart).
Op 7/8 April konden aan de lijst nog worden toegevoegd *Paarse dovenetel* en *Veldzuring.*
Van de houtige gewassen bloeiden *Iep, Es, Ribes, Ratelpopulier* en *Wilg* (vermoedelijk Salix Caprea ♂).
Ook ten aanzien van de knopontwikkeling konden enkele aardige waarnemingen worden verricht.
De knoppen van de *Paardekastanje* (totaal twaalf waarnemingen) waren eind Maart in Maastricht reeds gebarsten en zelfs was het blad bezig zich te ontvouwen. In Breda werd dit stadium twee weken later waargenomen. Elders werd ook op 7-8 April hoogstens het barsten van de knoppen geconstateerd, en wel in het Noorden alleen nog op de gunstige standplaatsen. De knopontwikkeling van de *Meidoorn* en *Els* toonde soortgelijke verschillen, alleen was de Els iets vroeger. De ontwikkeling van de *berk* toonde een zeer onregelmatige verspreiding. *Beuk* en *Eik* waren nog vrijwel overal in rust. De lengten van vegetatieve spruiten, zoals deze werden opgegeven door de verschillende waarnemers zijn onderling moeilijk vergelijkbaar. Wel zijn ze belangrijk bij het opsporen van standplaatsverschillen. Zo viel het in Appelscha op, dat in een opgaand hakhoutbos de *Brandnet*elspruiten tien tot twintig cm lang waren, terwijl langs wegranden de lengte slechts wisselde tussen twaalf en vijftien cm. In Brummen werd geconstateerd, dat de rietspruiten in een plasje veel groter waren, dan die langs beek- en slootoevers. Aan de Zuidrand van een dennenbos waren de *Vlier*loten belangrijk groter dan elders.
Tenslotte is in Brummen door de afdeling Wageningen van de K.N.N.V. ook geluisterd. Waargenomen werd de zang van zeventien vogels.
Uit dit verslag blijkt wel, dat ook in een laat voorjaar op beide voorjaarsweekends tal van aardige waarnemingen kunnen worden gedaan. Het loont stellig de moeite, er ook in 1952 weer op uit te trekken!

IN MIJN TUINTJE

Maart

Bij mij bloeien de Chinese klokjes. Hel geel staan de Forsythia's, ze willen doen weten, dat het lente wordt. Maar dat weet ik toch wel. Mijn tuinbonen komen al boven, dat belooft een lekker etentje!